

Taxa postala
plătite în numerar
No. 224.716-929

Ara 5 lej

„L. KELET”

ZSIDÓPOLITIKAINAPLAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
ucca) 18. szám. Telefonszám: 3-77

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre . . . . . 600 lej
Negyedévre . . . . . 320 lej
Egy hónapra . . . . . 110 lej

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre 10 dollár
Egy hóra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és hánsági zsidóság napilapja
Cikkjeink utánuj **D. Remasettery** írásai
Törzsszerkesztő: **Remasettery**
Kéziratokat nem küldünk vissza megőrzésükre nem vállalkozunk

Szegény arabok

Sztrájkba lépnek a palesztinai arab lapok, mert megtiltották nekik, hogy a zsidók ellen igazságot hallatnak. Hát már ezt sem szabad, már ettől az ártatlan élvezettől is megfosztják a szegény effendiket az elnyomó zsidók és angolok?

No meg a lepecsételt fegyverraktárak a zsidó kolóniákban! Ez aztán igazán arcpirító szemtelenség. Hogy az arab hordák ezután még az a kis nyugalmuk se legyen meg, amikor gyilkolni indulnak, hogy fegyvertelen emberekbe löhessenek bele. Isten meints, még megtörténhetik, hogy visszalönek ezek a megátalkodott zsidó kolónisták. Amint legutóbb is történt.

Az arabok helyében mi egyenesen a Népszövetséghez mennénk ezzel a sérelemmel. Hadd lássa a világ, hogy üldözik és kizsájkolják a zsidók a szegény, békés arab népet. Így talán az angolok is észrevesznek és véget vetnek a zsidók rémuralmának Palesztinában.

Lehetséges azonban, hogy más tanulság is adódik Anglia számára az arab heccéből. Legalább is adódhatik. Most kell eldölnie, vajjon a Fehér Könyv, vagy a Macdonald-level szelleme irányítja az angol politikát.

Európai öröm

Levinsky híres költeménye óta szálóigérett lett a „zsidó öröm” fogalma. Worms városában zsidó husvét előtt ismeretlen holttestet találtak. Vérvádról kezdének suttogni. Zsidók vették a vért a hullának! A vad egyre hangosabban, egyre lázítóbban tör utat s a vak tömeg már készen áll, hogy bosszút álljon Worms remegő zsidóin. Már-már lecsap a végzet ökle s a zsidók riadt megadással néznek sorsuk elébe, amikor kiderül, hogy a holttest — zsidó. Nagy megkönnyebbülés és öröm a gettóban. „Örvendj Izrael, a halott zsidó” fejezi be Levinsky versét, amely a világirodalom legkegyetlenebb szatiráinak egyike. Ez hát a zsidó öröm.

Az a nagy öröm és ujjongás, amelyet ma Európa visszhangzik, feltűnően hasonlít ehhez a zsidó örömhöz. A porosz népszavazáson megbuktak Hitlerék és a kommunisták. Csak kilenc és félmillió szavazatot kaptak, holott tizenhárommillió kellett volna ahhoz, hogy győzzenek. Ezért a nagy öröm. Milyen örömiája is a sorsnak, hogy már azon is örülni kell, hogy Németország egyik tartományában csak közel tízmillió olyan választó van, akik bármely pillanatban készek nyomorba és romlásba dönteni Németországot és egész Európát. Csak tízmillió! Egy hatalmas, féltelmetes hadsereg. És mégis örülni kell, hogy nem huszmillió.

Mert más örömekre már gondolni sem lehet Európában. Például, hogy elhárították a vármhatárokat, vagy hogy megrehajtották a leszerelést. Hol várunk mi még ezektől?

Egyletöre csak a zsidó örömeknél tartunk.

A nagy kényszeregyezés

A jó kereskedő, ha vevőjének anyagi helyzetét megrendül, először hitellel, vagy kölcsönrel siet segítségére, hogy megbarthassa kliensei sorában. Ha ez se használ, úgy moratóriumot nyújt, hogy ezáltal egyre lehetővé kliense talpraállását. Ha azonban a moratórium se vezet célhoz, akkor a jó kereskedő attól se riad vissza, hogy kényszeregyezséget kössön bajbajutott kliensével.

Hoover úgy látszik: jó kereskedő. Először hitelt biztosít Németország és általában Európa részére, mert tudta, hogy

Nyilatkozik a király

„A válás visszavonhatatlan és ezt a kérdést minden vitából ki kell kapcsolni” — mondotta a király

II. Károly nem hisz a kommunizmus sikerében és nincs véleménye az öt éves tervről. A Hoover-terv meg tudja oldani a nemzetközi problémákat

A király nyilatkozata a nemzetközi kérdésekről és a magánéletéről

Bucuresti-Bukarest, augusztus 10.
II. Károly király feltűnő interjúkat adott Leighton Izabel ismert amerikai írónőnek. A királyi interjúról az újságíró nagy riportot küldött lapjának, amelyben öfélése különösen az aktuális külpolitikai kérdésekről tett érdekes nyilatkozatot.

Az újságíró élénk színekkel írja meg, hogy miként protezsálta Jorga miniszterelnök a királyi audienciára. Mikor az újságíró taxit akart venni, hogy a királyi palotához hajtsasson, Jorga arra kérte, jöjjen vele a miniszterelnökségi autón.

Remélem, ha a király meglátja magát, amikor kiszáll az autóból, meg fogja hosszabbítani miniszterelnöki pozícióját.

Valamivel hat óra előtt érkezünk a királyi palotához, — írja az újságíró. Egy fogadószobába vezettek be s én egyre növekvő izgalommal ültem ott, míg egy katonai kiáltás jelzése az ablakhoz hívott és ott az őrváltás pompás és szemet gyönyörködtető látványában volt részem. Az őrváltás kurtizézsei és a bakancsok kopogása ugylátszik elnyomták egy kővérs kilenc—tíz év körüli fiúcskának lépéseit, aki a szoba egy másik ablakához futott. Egymásra pillantottunk és ebben a pillanatban zavart és féltékeny nevetéssel Mihály gyulafehérvári nagyvajda olyan gyorsan szaladt ki a szobából, ahogyan lábai bírták.

A király fogadószobája

Pár perc múlva megjelent az adjutáns és elindulton khosszu sor szobán keresztül, amelynek többsége Mihály játékaival volt tele. Egy domborműves, oldalszárnyas ajtó előtt állottunk meg és kopogtattunk. Erélyes hang szólított belépésre. Egy pillanat múlva megtudtam, hogy a hang II. Károly királyé, aki újságokkal telerakott íróasztala mellől emelkedett fel. Ez az asztal a felét foglalta el annak a kis szobának, amelybe beléptünk. A király olyan kevéssé hivatalosan üdvözölt, mint-ha egy tegnapi félbeszakított beszélgetést kellett volna folytatni. Sok minednféléről beszélgettünk.

csak kölcsön által tudja Európa amerikai vásárlóképeségét fenntartani. Mikor azután Németország gazdasági élete katasztrófálisan megingott: moratóriummal sietett a helyzet megmentésére. Most már a végső eszközhöz is hajlandó hozzányulni Hoover: a kényszeregyezéshez. Európa lázas gazdasági életét úgy akarja szanálni, hogy a hadiadósságok 50 százalékát hajlandó leírni, ha ezáltal biztosíthatja az élet regenerálását.

Persze, mindezt nem pusztán önzetlenségéből. Európa gazdasági életének végleges összeomlása egyet jelentene az amerikai válás még teljesebb elmélyülésével, az amerikai munkanélküliség még katasztrófálisabb megnövekedésével. De a szociális konzekvenciák se maradnának el

— Ma egyáltalán nem kellemes ezeket a lapokat olvasni — mondottam a király asztalán levő amerikai újságokra mutatva.

— Egy szempontból lehet, hogy nem — mondotta a király — de a tartalmuk több, mint érdekes. Azt hiszem, hogy az önök elnöke, Hoover ur, ragyogó munkát végez. Meg vagyok győződve róla, hogy neki sikerült megtalálnia a nemzetközi dilemmának, amelyben vagyunk, praktikus megoldását és azt is hiszem, hogy nagyon sok lehetősége van arra, hogy rendet teremtsen ott, ahol kaosz volt, ha csak nem akadályozzák meg ebben egyes rétegek.

— Azt hiszi, felség, — szóltam közbe én — hogy Hoover eszméi elég ösztönzést adnának az ügyek normalizálásához?

— Meg van minden reményem, felelte a király, — hogy meg fogja adni a szükséges impulzust, amely a kellő irányba terelje a labdát.

Az újságíró a romániai kommunista veszedelemmel kapcsolatban tett kérdéseket.

Nem fél a kommunizmustól

— A bolsevizmus soha nem fog gyökeret verni Romániában és ezt népem ismeretében mondhatom — mondotta Károly király. — A bolsevizmus magja termékeny földbe kell hulljon ahhoz, hogy gyümölcsöt hajtson. A románnak nagyon személyes kapcsolata és mély ragaszkodása van a hozzátartozó földhöz és nem fogadja el azt az eszmét, amely megfosztaná őt attól, amije van.

— És tette hozzá elgondolkodva a király — az a benyomásom, hogy ez a jelenség általában mindenütt megnyilatkozó jelenség.

„Nincs véleményem az öt éves tervről”

— Ilyenformán felségedet nem érinti az a siker, amelyre az öt éves terv képviselői állandóan hivatkoznak? — kérdezte az újságíró.

— Egyáltalában nincs véleményem az öt éves tervről. — mondotta őszintén a király. Nem telik el egy nap, hogy ne egymásnak ellentmondó táviratokat kézbesítenének. Már nem tudom, hogy mit higgyek el. De hajlok arra, hogy Sztalinnak legutóbb tett nyilatkozatait, amelyeket inkább ravaszágból, mint szükségességből tett, rendkívül jelentőségteljeseknek tekintsem.

(Folytatása a 4-ik oldalon.)

VILÁG TÜKRE

Ingyen kenyér

Németország polgári köreiből az utóbbi hetekben igen érdekes mozgalom indult meg, amelynek célja nem kevesebb, mint az, hogy az állam lássa el ingyen kenyérral minden polgárát. Minden polgár, akár szegény, akár gazdag, születésénél fogva nyerjen jogot arra, hogy az állam egész élete folyamán, minden specialis ellenszolgáltatás nélkül, fedezze a kenyérszükségletét. Hang sulyozzuk, a gondolat a legszolidabb polgári körökben vetődött fel s ez ad éppen pikantiát a dolognak. Ezzel válik a mozgalom jellemző kortünté. Mert végeredményben az ingyen-kenyér ellátás mi egyéb, mint mérföldes lépés a szocializmus felé.

Maga a cél és a praktikus kivitelére ajánlott módok feltűnően hasonlítanak a körülbelül tíz évvel ezelőtt elhunyt nagy bécsi szociológus, Popper Lynkeus ugynevezett „Nährpflicht” elméletéhez. Popper Lynkeus az „Allgemeine Nährpflicht” című hatalmas művében azt a gondolatot fejté ki, hogy minden embernek születésénél fogva jogot kell nyernie minimális életszükségleteinek kielégítésére és erről az állammal, illetőleg a társadalommal kell gondoskodnia. Ellenszolgáltatásként minden ember bizonyos időn át teljes munkaerejét az állam, illetőleg a társadalom szolgálatába kell, hogy állítsa. Az ingyen kenyér kezdete volna a Nährpflicht felé tendáló gazdasági rendszernek.

A németországi mozgalom kezdeményezői abból a premiszából indulnak ki, hogy a világ mezőgazdasága évenként 160 millió tonna gabonával termel többet, mint amennyit el tud adni. Ez azonban korántsem jelenti azt, mintha ugyanennyi termésművelés lenne a világnak. A 160 millió tonna gabona nem azért marad meg, mert nincs aki elfogyassa, hanem azért, mert a lakosság millióinak nincsen pénze, hogy megvásárolhassa a gabonát. Ugyanakkor, amikor millió tonna száma rothad a buza a raktárakban, amikor Kanadában és az amerikai farmokon felégetik és a tengerbe dobják az el nem adott búzát, a világ más tájain, sőt ugyanabban az Amerikában, százezrek és milliók nélkülöznek és fordulnak fel az éhségtől. Hogy mennyire lecsökkent a fogyasztóképeség, arra mi sem jellemzőbb, mint az, hogy míg a háboru előtt Németországban fejenként 217 kilogram gabonát fogyasztottak évente, a háboru után ez a szám 159 kilogramra redukálódott. Ennyivel él rosszabbul ma a német munkás, mint a háboru előtt. A világ mezőgazdasága semmivel sem károsodna, ha mindenki megkapná a maga kenyér ellátmányát, mert hiszen amit ma nem esznek meg, az amugyis elpusztult érték. A gabona csak az elfogyasztás által válik értékűvé.

Az ingyen-kenyér mozgalom propagálói sürűn hivatkoznak G. B. Shawra, aki „Szocializmus és kapitalizmus” című munkájában szintén felveti ezt a tervet. „Miként egy város lakói közös rezervoárokból kapják a vizet — írja Schaw — miként az uccai világítást, tüzoltóságot, közbiztonságot specialis ellenszolgáltatások nélkül élvezik a polgárok, illetőleg azok terheit közösen és arányosan viselik, anélkül, hogy megkérdeznék, vajjon a szomszédjuk na-

ini, seria prețurilor
se pot vedea zilnic
în biroul Serviciului
C. Cogălniceanu No. 4
ni toate deslușirile.
nea în Cluj Primăria
Comisiunei de Lici-
1931 ora 11 a. m. în
Legea Contabilității
Of. Central de Lici-
1931.
Comisiei Interimare
ncipului Cluj.
ului Cluj.
de Licitație
piului Cluj, publică
avarea cu bolovani de
străzilor Mașiniștilor
men de executare a
măni. Ofertanții vor
de 5% în efecte de
ni, seria prețurilor,
dea și decopia între
roul Serviciului Tech-
ceanu No. 4 et. L.)
imitoate deslușirile.
ea în conformitate cu
C. L. Valoarea devi-
ținea în sala de
riei Cluj înaintea
ții la 10 Septembrie
1931.
Comisiei Interimare
ncipului Cluj.
rdetése
PETROL
megszünteti a haj-
ázást. Kapható gyógy-
riában és illatszere-
ban.
igen nagy jövedelmű
árosra költözöm” jel-
zetett vegyeskereske-
t, kiadó. Biztos meg-
M. Kozák börtüzetle-
Viteazul (Széchenyi
neket teljes ellátással
Cluj, Calea. Regele
gora bérbeadó. Meg-
12-ig özv. Jámborné.
jobb zsidó körökben
közvetit a „Globus”
oda Alba-Iulia. Str.
17. (Válaszbélyeg
obb mezővárosában
jól bevezetett pék-
éseket továbbit: ora-
Str. Rimanóczy 4.
x zsidó család elvált-
zongoratan itás. Né-
oktatás. Higienikus
ek „Luiza Hirsch”
sse hirdető irodába
nvvásár!
ajút 60 lej
ot elfüfogat 66 lej
66 lej
66 lej
uj pásztor 95 lej
136 lej
163 lej
Utoda 190 lej
tur Gordon Pym 40
180 lej
ény Dronte élete
t könyvesztályában

SPORT

Három országos rekord a Haggibbor—Románia országos uszóversenyén

Cluj-Kolozsvár, augusztus 10. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Haggibbor és Románia együttes uszóversenye kitűnő eredményekkel, 3 országos rekord megdöntésével zajlott le. A névös küzdelmek eredményei a következők:

100 méteres gyors szenior. 1. Horacsek U 14 p. 2.5., 2. Ziegler U, 3. br. Kendeffi MSE.

1000 méteres gyors szenior. 1. Horacsek U 6 p. 21.1, 2. Ziegler U, 3. Orosz U.

100 m. mell szenior. 1. Pártos NSE 1 p. 30.3 mp. Országos rekord. 2. Kovács MSE, 3. Pusztai KAC.

100 m. hát szenior. 1. Müller MSE 1 p. 33.2 mp. 2. Wagner MSE, 3. Nasch MSE.

3x110 méter vegyes szenior staféta. 1. MSE 4 p. 29.2 mp. 2. U A), 3. U B).

100 m. gyors junior. 1. Pasca Rusu U 1.16 másodperc. 2. Szabó, 3. Kendeffi MSE.

400 méter gyors junior. 1. Pasca Rusu U 6 p. 43.1 mp. Országos rekord. 2. Vancea MSE, 3. Dózsa KAC.

100 méteres mell junior. 1. Pártos MSE 1 p. 31.2 mp. 2. Kovács MSE, 3. Biró KAC.

100 méteres hát junior. 1. Müller MSE 1 p. 32.4 mp., 2. Dózsa KAC, 3. Fejér U.

3x100 méter vegyes junior staféta. 1. MSE 4 p. 27.4 mp., 2. U A).

100 méter mell női. 1. Ujhelyi U 1 p. 43.2 mp. Országos rekord. 2. Janovitz U.

3. Rosenfeld Haggibbor.

100 méteres hát női. Nagy Gabriella U 1 p. 55.03 mp.

100 méteres gyors női. 1. Tamásy U. 2. Székely, 3. Bucur R.

50 m-es mell fiugyermekek. 1. Besztercey MSE 47 mp. 2. Chendi R. 3. Herschkovits Haggibbor.

50 méteres gyors fiugyermekek: 1. Besztercey MSE 37.3 mp. 2. Szabó U. 3. Schwartz Haggibbor.

50 méteres mell leánygyermek: 1. Janovitz U. 48.2 mp. 2. Sapira U.

Müugrás I. osztály: 1. Török U. 54.78 pont. 2. Hankó U. 52.26 pont. 3. Fodor R. 40.31 pont.

II. osztály: 1. Fodor R. 41.12 pont. 2. Balázs U. 39.30 pont. 3. Bindea U. 34.33 pont.

Kezdők versenye: 50 méteres gyors férfiak: 1. Hartig U. 35.3 mp. 2. Nagy U. 3. Deutsch Rango R.

50 méteres mell férfiak: 1. Nagy U. 43.3 mp. 2. Osváth R. 3. Jemkowsky MSE.

50 méteres gyors női: 1. Bucur R. 45 mp. 2. Janovitz U. 3. Sapira U.

Vízipóló: Universitatea—MSE 9:1 (4:1) Románia—Haggibbor 5:1 (2:0).

A vízipólomeccsen a Haggibbor legjobb embereit, Deutsch I. és II.-öt, valamint Fengerit nélkülözte.

A NAC megverte a Bocskayt. Nagyváradról jelentik: A NAC tegnap 4000 néző jelenlétében nagyszerű sikert aratott, amennyiben 2:0 (1:0) arányban legyőzte a magyar profibajnokság negyedik helyezettjét, a debreceni Bocskayt. Az első gólt az első percben Kovács rugta, a másodikat a második félidő 17. percében Borbély. Az első félidőben a Bocskay, a másodikban a NAC támadott többet. Bíró: Farkas.

Nagyszében. Ripensia—Soimii (Nagyszében) 8:1 (5:1). Ripensia—HTV (Nagyszében) 8:1 (3:1). A temesvári profik iskolajátékkal győztek.

Temesvár. Vulturii—Electrica 2:1 (2:0).

A Temesvár—Nagyvárad boxmérkőzést a temesvári versenyzők 9:5 arányban nyerték meg.

Brassó. Brasovia—CFR Brassó 3:0 (1:0).

Máramarossziget. Maramures—Sámson

Német zsebszótárak

Schenk: Kézi szótárak, mindkét rész egybekötve 136 lej
Schidlof: Liliput zsebszótár, két rész egybekötve 51 lej
Lingua: Liliput zsebszótárak, Magyar-német 61 lej
Német-magyar 61 lej
Schenk: Liliput szótárak, Magyar-német 51 lej
Német-magyar 51 lej
Utánvétellel, vagy előre fizetve portómentesen:
Kérje a nyelv- és szótárkönyvek jegyzékét.

LEPAGE-nál Kolozsvár

3:2 (1:1). Az újjászervezett Sámson bemutatkozása szépen sikerült az alkerület bajnokával szemben.

A magyarok győztek a magyar—olasz atlétikai versenyen. Budapestről jelentik: A magyar—olasz atlétikai versenyt nehéz és mindvégig nyílt küzdelem után a magyarok 78:64 pontszámmal nyerték meg.

A versenyen világvizonylatban is első-rangú eredményeket értek el. A 110 méteres gáton Kovács, aki csak második helyezést ért el, 15.3 mp. idővel országos rekordot javított. Barsi 800 méteren 1925 óta fennálló rekordját 1 p. 53.4 mp. idővel országos rekordot futott ki, világviz-

szonylatban is első-rangú teljesítménnyel. A második olasz Beccali ugyanolyan időt ért el, de mellszéllel második lett. Az eredmények közül Madarász 48.09 m. diszkoszvetése európai teljesítmény. A többi számokban is nagyszerű eredményeket értek el az atléták.

A visói „Atyauristen“ viselt dolgai

Miket derített fel eddig a felsővisói állami fűrésznél bevezetett vizsgálat

Visuel de sus-Felsővisó, augusztus 10 (Az Uj Kelet tudósítójától.) Pontosan: egy évig tartott a hatalma. Ez idő alatt rettegésben tartotta Visó lakosságát, éhbéért dolgoztatott, vasgárdát szervezett, cujka-bonokkal fizetett és 9 millió 600 ezer lej bevallott deficitet eredményezett az államkincstár számára.

Erről tudtunk mi is és mi is elég nyomós oknak találtuk ahhoz, hogy a CAPS visói üzeménél történjen valami változás. De azok, akik benne voltak a fertőben és látták hogy mi történik ott, egyébről is tudtak, csak hallgattak, mert féltették a kenyerüket.

Most azonban, hogy komoly vizsgálat indult meg, fény derül a CAPS-féle misztériumra s egy olyan panamának a konturjai bontakoznak ki, amely a mi sajátos viszonylataink között is megkülönböztetett figyelmet érdemel.

A visói „Atyauristen“

A CAPS visói üzeménél folyik a vizsgálat. Tanut idéznek és felteszik a kérdést:

— Ha látta, hogy visszaélések történnek, miért nem jelentette rögtön az egyes eseteket?

— Kérem alázattal, Marin mérnök ur az Atyauristen volt itt s én, mint családós ember, télvíz idején nem akartam elveszíteni az állásomat. Most azonban hajlandó vagyok mindent elmondani.

Mire a tanut tovább faggatják:

— Azt még megértjük, hogy Marintól félt, mert ő volt az Atyauristen, de miért nem jelentette Nicola ur dolgait. Mi volt itt Nicola ur?

— Kérem alázattal — adja vissza a tanu — Nicola ur volt az Úr Jézus Krisztus...

Buday, aki balszemével állandóan pislog...

S az egyöntetű vallomások arról tanuskodnak, hogy a visóiak Atyauristene élénk fantáziával rendelkeznek, mert csakis így fordulhatott az elő, hogy alig egy esztendő leforgása alatt 9 millió 600 ezer lej „deficitet“ eredményezett a visói racionalizált üzem.

Nem arról van most szó, hogy az üzem személyzete közé vette a községi primárt és szubprimárt s rendes fizetést folyósított nekik. Nem is arról van szó, hogy a CFR munkásait „evidenciába tartja s kizárólag azért, mert a CFR gyengén fizeti embereit — Marin ur is pót-gázsit folyósított nekik...

Ehhez még nem kell élénkebb fantázia. Láttunk már egész közönséges szélhámosokat, akik szellemesebb dolgokra jöttek rá. De mi a Buday-esetéről beszélünk, ehhez pedig igazán zsenialitás kell.

A CAPS bérlistájában szerepel egy Euday-nevű egyén, napi 100 lejes fizetéssel. Mint kiderült, Visó soha ilyen nevű egyén nem létezett. A bökkenő csak ott van, hogy a CAPS bejelentette Budayt a betegsegélyzőbe is, beírta a születési helyét, az évszámot, az apja nevét és az anyja nevét, s azt a különös ismertető jelet, hogy a balszemével állandóan pislog.

Jól tessék megérteni: Buday, a nemlétező személy, aki 100 lejes napi fizetéssel „működik“ az államkincstár visói fűrésznél, be van vezetve a betegsegélyzőnél és az a különös ismertető jele, hogy balszemével állandóan pislog...

Hát ez nagyszerű. Ez szenzációs. Ezt nevezem fantáziának.

Amilyen csak a visói Atyauristennek lehet.

Kikerekítik az összegeket...

De azok, akik ténylegesen dolgoztak az üzemnél, furcsa dolgokat tudnak most meg. Megtudják azt, hogy miért iratták alá velük eddig a kitöltetlen elismervényeket.

Mert ez volt a CAPS visói üzeménél a szokás. Hónap végén aláírtak a munkással egy elismervényt, amely arról szól, hogy felvette a fizetését, az összeg azonban sohasem volt feltüntetve. A neki járó tényleges összegről bont kapott, amellyel vásárolhatott a CAPS üzletében, az elismervényt aztán kikerekítették a CAPS zseniális vezetői egy gömbölyűbb összegre.

Antoche György például 1000 lejt keresett havonta, most kiderül, hogy ő 2500 lejt keresett, mert ennek az összegnek a felvételét ismerte el. Tomoiaga 1425 lejt keresett, az összeget 3000 lejre kerekítették ki. Viszont az is természetes, hogy Marin Nicolae, aki a bérlistát állítja össze és a pénztárnoki teendőket látja el s akinek 1250 lej havi fizetése van, fejedelmi élelményt filytat és bőkezűen költekezik.

Aldozati adó és fizetésemelés

Ezek az adatok sohasem jutottak volna az illetékesek tudomására, ha az egyik munkás el nem szólja magát. Elbocsátottak állásából s mikor már nem félt Marin bosszujától, bűnvádi feljelentést tett a szigeti ügyészségen. A bűnvádi feljelentésen kívül más adatokkal is szolgált. Egy kis töredékét a vizsgálóknak hosszú sorának, amelyet a CAPS visói üzeménél az üzem egyes-

zatos fennállása alatt elkövettek.

Elmondja, hogy Sălăgeanu szolgabírónak, akit most különben felfüggesztettek állásától, 9950 köbméter fát szolgáltat ki kilenc hónapban 1930 november 25, 26 és december 9-én, viszont a fa ára mind a mai napig nem folyt be a CAPS pénztárba. Elmondja, hogy mennyi anyag hiányzik a raktárból. Egyáltalán mindenről pontos adatokkal szolgál, hogy ezzel is megkönynyítsa Marin ur munkáját.

S megtudjuk azt is, hogy Marin ur fizetését, pontosan akkor, amidőn az egész ország tisztviselői kara lerója áldozati adóját — havi 600 lejfel emelték.

Aldozati adó helyett — fizetésemelés. A nagy munkáért...

Szép, mi?

Felsővisó lakossága türelmetlenül várja az ügyészségi vizsgálat eredményét.

Mert szeretné, hogy ennek a vizsgálatnak a nyomában gyökeres változás jöjjön.

Hogy szűnjön meg az állandó rettegés, az éhbér, a vasgárda szervezkedése, a cujka-bon és a 9 millió 600 ezer lejes deficit.

Hogy szűnjön meg a basáskodás, az atyauristenkedés és szűnjenek meg a visszaélések és panamák.

Hogy vegye kezdetét egy új era: az egészséges munka és racionális termelés érája.

Csak az a kérdés: Vajjon ez a vizsgálat meghozza mindezeket?

Schön Dező

A király — magánéletéről

(Első oldali cikkünk folytatása)

— De azt hiszi — mindta aztán mosolygva — hogy az emberek a világhelyzetéről vallott nézeteim érdeklik? Nincs bennük semmi szenzáció, tudja jól.

— Megéreztem — fűzi tovább cikkét az újságíró — hogy a fojtott hangon tett célzásban mennyi fájdalom van és a csunya hírekre utal, amelyeket lapok szöttek éveken keresztül személyével kapcsolatban.

— Engem nem érdekelnek az én szempontomból — mondotta a király — mikor erre a kényes témára térünk át és azon a véleményem vagyok, hogy a közönségnek az az óhaja, hogy szomorú és kellemetlen dolgokat ismerjen, bizony deguszáló. De igazán érint országom és a neveltségem miatt, amelyet ezek a mesék eredményeznek. A király mestersége éppen olyan, mint bármilyen más mesterség és egy ország érezni akarja, érezni kell, hogy uralkodója respektust kell hogy kíváltsón és hogy ez a respektus kijár neki. Azok a koholmányok, amelyeket az utóbbi időben újra híreszteltek, csak aláaknazzák a bizalmat és csökkentik a hitelt. Csak megakadályoznak azokban az erőfeszítéseimben, amelyeket az idegen tőkének Romániában való térhódítására teszek.

„A válasz visszavonhatatlan“

Rendkívül érdekes a király nyilatkozatának az a része, ahol Elena királynéval való válaszáról beszélt.

— A válasz visszavonhatatlan — mondotta a király — és a békülést minden vitából ki kell kapcsolni. Kétségtelen, hogy megvan kettőnk között az a kapcsolat, amelyet a fiu létesít közöttünk. Olyan összeköttetés, amelyről mindenki tudja, hogy mit jelent. Közöttem és Elena hercegnő közötti összeköttetésem nagyon barátságos és nincs semmi ok, hogy ezeket az összeköttetéseket valaha is megváltoztassuk. Mégis elmondom, hogy a sok nehé-

ség, amely közöttük volt, könnyen mellőzhető lett volna, ha az újságok nem avatkoztak volna be annyira indiszkrétan házasságunk részleteibe.

A rendkívül érdekes nyilatkozatok után a király udvariasan és feszelen kedvességgel bucsuzott el az újságíróntól.

— Hankauban nő az árvíz. Londonból jelentik: Hankauban nő az árvíz. Ma egy nagy kórház összeomlott. Számolni kell csaknem 500 újabb halálos áldozattal.

Newyorkból jelentik, hogy Jack Diamond hírhedt banditakirályt a büntetőnác kétrendbeli prohibícióellenes büncselekmény miatt négy évi szabadságvesztés büntetésre ítélte.

Olcsó népszerű regények:

Crocker: Családi hasonlatosság 40
Ohnet: A Croix-Mort grófnő 40
Courths Mahler: A látszat csal 40
Courths Mahler: Lind Dora titka
Courths Mahler: Az igazi asszony (Milliók Könyve kiadása) 28
Oppenheim: Kalandorok és Milliárdosok (Milliók Könyve kiadása) 28

OLCSÓ PETŐFI KÖTETEK
Borus szerelem gyöngyei
Felhők és fellegek
A forradalom viharában
A boldogság révében
Az Apostol
János vitéz
Küzdelmes évek
Kötetenként 20 lej.
Kapható:

az UJ KELET

könyvosztályában utánvétellel, vagy az összeg és portóköltség előzetes beküldésével.

Egy puritán Lőrincz sek tala

Magnásokat misitolt Lőrincz delmi iskolán Lőrincz Móz

Az elmenek

Cluj-Kolozsvár, Kelet tudósítójától. Kolozsvár kereskedelmét terjedt el, hogy Lőrincz Móz, a városból, a hírtől, annál is inkább, a pénzintézet fogva ismert alakja, és eltűnése mögött visszatekintés lehetséges Lőrincz Móz és közgazdász, tanári kolozsvári felső tagozatánál és ju és jójóvedelmű helye a város életében.

Lőrincz Móz egy rendkívül érdekes személyiség volt. Aurel igazgató vezette a nagy érdekességeit.

Lőrincz

Az Uj Kelet minden napján ügyben számolnak be arról számolnak be

Lőrincz Móz

Lőrincz Móz

és ezalatt jelentékesen megváltozott az életük. A visszatekintés az egyik legfontosabb tényezője a közéletnek, Lőrincz Móz manóvereit és mindkét önön tudta volna azt eddig tette.

Szabadság

Lőrincz

Lőrincz Móz a ki egyhavi szabadságának idején ter Bank Ag. kolozsvári könyvet nyújtott Kereskedelmi Hitelbetétkönyvet, amely Lőrincz Móz hitelezte Banknál, ahol összegéig hitelt folyósított a Hermanstädter 311 ezer lejfel volt Lőrincz két részleges ságára 289 ezer lej

A Kereskedelmi Hitelbetétkönyvet feltehetőleg megtelepítésre állapították meg, hamisítva van.

A bank könyveiből 311 ezer lejfel szerepelt a történet, hogy Lőrincz 600 e

A bank igazgatóságának megkezdte a tervét a kivizsgálására. A történet behitványok jelent a pénztézetet fölöttesei el az igazgatóság más miután látta, hogy ennek az ügyletnek sorra kerülnek amelyek a bankból adódtak, ny

Ezalatt a bank tervét és szenzációs jött nyomára. Móz Lőrincz amellelt, meghamisította, egy tevékenységet fejtett olyan embereknek be, akiknek nem isméről, hogy ez a puritán jójóvedelmű es milliókat harácsol Hermanstädter B manóver arra kés a hasonló üzelmek tassa. A banknál t

Városról-városra a zsidó diákság szolgálatában

Az erdélyi zsidóság a maga súlyos anyagi gondjai közepette sem felejtkezik meg a zsidó diákság támogatásáról. Egy szervező körzet, ahol nincs szükség agitációra és propagandára

Tárgu-Mures-Marosvásárhely, aug. 10. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Marosvásárhelyen tegnap gyűlést tartott a Zsidó Diákság helyi csoportja. Olyan súlyos gondok között él ennek a városnak a zsidósága, hogy az sem volna csoda, ha el is felejtették volna a zsidó diákokat. Kriszta van: ennek a két szónak nagyon is aggodalmas itt a csengése, az egykor jómódu zsidóság anyagi ereje napról-napra sorvad. A zsidó egzisztenciák egymásután kerülnek a teljes pauperizálás lejtőjére, de a Diákság helyi vezetősége mégis kötelezettséget vállalt arra, hogy a tavalyi hozzájárulás összegét az idén is előfoglalja teremtani.

Dr. Löwenstein Lajos az országos szervezet alelnöke, dr. Horváth Simon, az országos kuratorium tagja és a helyi csoport elnöke, Gál István az országos felügyelő bizottság tagja és a helyi csoport titkára, Révész Béla és Mittelmann Armin vettek részt azon az értekezleten, amelyen Leichtmann Andor központi titkár, aki szervező körúton jár, feltárta a kolozsvári, bukaresti és a külföldi egyetemeken tanuló erdélyi zsidó diákok nehéz helyzetét. Az értekezlet valamennyi résztvevője egyetértett abban, hogy a marosvásárhelyi zsidóság teherbíró képessége megroppant, de egyetértett abban is, hogy a gazdasági válság áldozata nem lehet az a 150 diák, akiknek egzisztenciája és karrierje törne derékba, ha az egyes helységek nem gondoskodnának elegendő módon a Diákság költségvetéséről és éppen ezért a marosvásárhelyi zsidóság elő fogja teremteni a tavalyi összeget.

Mi a titka ennek az ígéretnek, amit a helyi csoport vezetősége valóra is fog váltani? Egy élő és egészséges szervezet, amely nemcsak papíron létezik, hanem bele tudta eresztetni gyökereit a zsidóság minden rétegébe. Már eddig is jelentékeny számú tagja volt a helyi csoportnak, akik önként vállalt tagsági díjjal hónapról-hónapra megemlékeztek a zsidó diákokról. A helyi csoport vezetősége most az itthon vakációzó diákok segítségével ki fogja építeni ennek a szervezetnek a kereteit és gondoskodni fog arról, hogy ne legyen Marosvásárhelyen zsidó, aki ne lenne tagja a Diákság szervezetének. Biztos az is, hogy a hitközség, a zsidó testületek, a pénzügyintézetek az idén is meg fogják találni a Diákság támogatásának a módját.

Külön dicséret illeti meg a marosvásárhelyi vezetőséget azért is, mert ezekben a nehéz napokban elvállalta, hogy körzeti központot épít ki Marosvásárhelyen és gondoskodni fog a Marosvásárhelyhez közeli helységek megszervezéséről is. Függetlenül a zsidó diákság napi ellátásának a gondjától erős akció indult meg Marosvásárhelyen a zsidó diákok kolozsvári Otthonának a megteremtéséről is. Az eddigi eredmény: 60.000 lej készpénz egy halom téglá a Diákságnak.

De nemcsak Marosvásárhelyen, egész Erdélyben, ahol csak zsidók élnek, a zsidó diákokra gondolnak ezekben a nyári hónapokban. Néhány hét múlva 150 diák kopogtat be a Diákság központi titkárához, akik hajlékot és kenyert várnak az erdélyi zsidóságtól. Leichtmann Andor a központi titkára most egy hónap alatt beutazza Erdélyt és Bánát minden zsidó lakta helyiségét, hogy a zsidóság vezetőivel való megbeszélés alapján építse fel a jövő realis büdzsáját.

Négy nap telt el ebből a szervező körútból, amikor Marosvásárhelyre érkezett. A marosvásárhelyi gyűlés után elmondotta nekünk ennek a négy nap az impresszióit. Egy gyors iramban történő szervező munkának — amelynek lázas tempójában egy-egy

városnak csak néhány óra jut — apró és futólagos fejezetei, de érdekesek arra, hogy megörökítsük őket, mert valamennyi arról tanuskodik, hogy a zsidóság aranyzive ezekben a napokban sem szűnt meg dobogni. A jószág és a szeretet már-már elfelejtett legendái kelnek életre ezekben az uti-jegyzetekben.

Marosujvár

Vasárnap délután Marosujvárral kezdődött az utam. Ennek a kisvárosnak kevés zsidósága mindig példát mutatott a zsidó áldozatkészségben. Dr. Dénes Artur éppen kliensekkel tárgyal, de amint meglát, nyomban félbeszakítja a tárgyalásait. Hiszen jó ismerősök vagyunk még tavalyról, amikor ugyan-csak a menza ügyében kerestem fel. Akkor rossz időben jöttem, éppen a borsai segélyakciót vezette le, már valahol 20.000 lejnél tartott az eredmény — nem lehetett nyomban új akciót kezdeni. Várni kellett tehát a menzának. És Dénes Artur dr. a várakozásért úgy kárpótol, hogy a remélnél is nagyobb összeget küldött be az elmúlt év folyamán. Most azonban szabadkozni:

— Talán jobb volna az ügy érdekében — mondja — ha az idén valaki mást biznának meg az urak az akció levezetésével.

Hosszas faggatás után kiderül, hogy az elhárító magatartásnak egy tavalyi kellemetlen epizód az oka.

„Ne szerezzon magának másvalaki dicsőséget az én pénzemen“ — jelentette ki az egyik támogatást felkeresett ur. Dr. Dénes természetesen felajánlotta az ívet a maga jelentékeny adományával, hogy illető ur szerezzon vele magának dicsőséget, szegénysorsu diákok érdekében történt kérelem.

— Ilyen körülmények között mit használna az ügynek, ha mátra biznánk az akciót? — kértem tőle.

Dénes dr. elmosolyodik:

— Tessék csak itthagyni az ívet. Elintézem az idén is. Nem lesz kevesebb eredmény, mint tavaly.

És ahogy a marosujvári zsidókat ismerjük, így is lesz.

Nagyenyed

Nagyenyeden a Fenichel családot kerestem fel. Még szóhoz is alig engednek jutni. Három szóból is rögtön tudják, hogy miről van szó. Főlöleges náluk propagandát csinálni a Diákságnak, hiszen ők ott álltak az egyesület bölcsőjénél, már akkor támogatták az akciót, amikor megboldogult Eisler Mátyás főrabbi először fordult a diákok érdekében kérő szóval az erdélyi zsidósághoz.

Gyors számvetést csinálnak és már is honorálják a központ kivetését.

Marosujvár és Nagyenyed előtt is jártam egy városkában. Erről azonban most nem akarok beszélni. Az áldozatkészségnek, az emelkedett szellemű nagyvonalúságnak olyan váratlan példájával találkoztam ott, hogy arról méltó formában kell majd egyszer tudomást vegyen Erdély zsidósága.

Minden meglátogatott helyiségről tudnék feljegyzésre érdemes dolgot mondani. Kedvesebbnél-kedvesebb megnyilatkozásaival találkoztam a sokat nélkülöző és kizárólag a zsidó társadalom gondoskodásától függő diákjaink iránti szeretetnek. Eszembe jut például

Segesvár

a segesvári Fried Mihály, akihez ebédutáni pihenője közben kopogtattam be. Csak a nevetem mondom meg, már is félbeszakít:

— Oh, Ön a Diákság kiküldöttje. Tessék csak helyet foglalni, rögtön felöltözöm és megyünk.

Venezelosz főleg az orosz probléma megvitatása céljából jön Romániába

A Lupta feltűnéstkelő cikke a görög államférfi látogatásáról

Bucuresti-Bukarest, augusztus 10. A Lupta szerint Venezelosz látogatása alkalmával a többek között a feketetengeri hajózás kérdése is szóba fog kerülni. Arról van ugyanis szó, hogy a szovjetek tetszés szerint szaporítják feketetengeri flottájukat és szabadon közlekedhetnek a Bosporuson át, ami sem Romániára, sem Görögországra nem lehet közömbös. Szóba kerülne a Lupta szerint a bolgár kereskedelmi kamaráknak az a mozgalmak is, hogy

Bulgária vegye fel Oroszországgal a közvetlen kereskedelmi kapcsolatot és a diplomáciai összeköttetést is. Ennek a mozgalomnak a célja Bulgária szomszédállamait a legnagyobb mértékben érdekl. Végül szó lesz arról is, hogy Lengyelország és Görögország között közvetlen korridor létesüljön, amely Szalonikiban végződnék és amely természetesen Románián keresztül vezetne. Ezek a feltűnéstkelő hírek hivatalos megerősítést igényelnek.

Bialik lesújtó véleménye Jabotinskyról

Berlin augusztus 10. A „Haolam“ legújabb számában Chaim Nachmann Bialik egy beszélgetésben összegezi a XVII. cionista kongresszus tanulságait és többek között ezeket mondja:

Hallgatni arany. Ez az elv a mostani néhez viszonyok között, különösen Weizmannal kapcsolatban nagyon is helyénvaló. Nagy a különbség aközött, amit Weizmann a kongresszus tribünjéről mondott és aközött, amit az ő nevében mondtak. Weizmann szkepticizmusában több a hit, mint ellenfeleinek szinpadias krédójában. Jabotinsky kiváló újságíró és propagandista, de szerencsétlensége, hogy elhitette magával azt, hogy politikai. Valami mikor az volt a becsüvége, hogy az orosz dumában csináljon politikát — ma a cionizmus eme ambícióinak a területe. Életcélja volt: a cionista világszervezet vezetése. Ime, az utolsó lehetőség erre Jabotinsky számára elmúlt! Ezért folytatja annyit elkeseredéssel harcolt. Harca: küzdelem az életéért.

Közvetlenül azután, hogy Jabotinsky megkezdte revizionista támadását, bankett adtak tiszteletére, amelyben én is részt vettem anélkül, hogy tudtam volna, miféle bankettől van szó. Főszólitottak,

Felvilágosítom, hogy nem gyűjteni jöttem, hiszen így sohasem készülnék el Erdéllyel, őt akarom megkérni, hogy a segesvári zsidóság hozzájárulásáról gondoskodjék. Készséggel elvállalja és szinte rosszul esik neki, hogy nem kell azonnal velem jönni gyűjteni...

Udvarhely

Az udvarhelyi hitközség elnöke, Hirsch Hermann, a kisvárosban lévő Guttman Dezső joghallgatót kéri fel, hogy a legközelebbi ülésen terjessze majd elő a Diákság kérését. Nekem mosolyogva adja meg a felvilágosítást: Mi itt Udvarhelyen az ifjúság után igazodunk. Azt tesszük, amit ők kérnek és önként igazán jó szószólóra bízták az ügyüket.

Ehhez csak helyeselni lehet. Guttman Dezső, aki jómódu szülők gyermeke és ő maga nem vesz igénybe támogatást, valóban lelkes munkatársa a diákságézési akciónak. Sok diák társát tanulhatna tőle kollégialitást és szolidaritást.

Marosludas

Deutsch marosludasi gyógyszerészt sem kell meggyőzni a diákságézés fontosságáról. Ő is azok közé tartozik, akik nem várnak arra, hogy a központi kiküldött megérkezzen.

— Én már hosszú idő óta csak attól a cégtől rendelek — mondja — amelyik a rendelés felvételénél diákságézési célra adakozik. A pénzt a tanév elején beviszem.

Dr. Citrom Vilmosné nemkülönben: — A blokkokat hozta el? Tessék csak itthagyni. Most is van itt valami pénz. Megvámoljuk a diákságézés javára a kártyanyereségeket, majd együtt beküldjük.

Erre az agitációs utra néma is mehetett volna, hiszen kit kell itten meggyőzni?

Medgyesen

Azonban mégis volt beszélni való. Oh, ott sem a támogatás elnyerése érdekében, hanem egészen másról. Dr.

hogy tartsak egy üdvözlő beszédet és így szótam Jabotinskyhez:

— Tudom, hogy jó cionista vagy és tiszták a szándékaid. Kívánom tehát neked, hogy bárhova fordulsz, mindenütt szenvedj vereséget. Mert a te vereséged azonos a cionizmus győzelmével.

Ezek a szavak nem voltak ugyan diplomatikusak, de elég világosak és határozottak.

Ha jogomban állana, a cionista exekutívét összeállítani, akkor a reszortokat a következőképpen osztanám ki: a politikai munkát Weizmannra bízom, azzal a kikötéssel, hogy álljon két munkatárs mellé, akik megóvnák őt a hibáktól. A palesztinai gyakorlati munkát Ussischkinnek adnám át, de melléje is két tanácsadó állítanék, akik nem engednék, hogy hibákat csináljon és főlöleges nyilatkozatokat tegyen. A szóban és írásban való propagandisztikus munkát Jabotinskynek kellene vállálnia. Ez az ő érvényesülési területe. Szokolovot kinevezném a nevelésügyek élére és a héber kultúra referensévé. Természetesen jobb lenne, ha ugy Weizmann, mint Ussischkin, valamint Szokolov és Jabotinsky fiatalabb lennének.

Surányi József miután összegben és munkamétodusban megállapodtunk, megkérdezi:

— Nem fogok szégyent vallani az ügyvel? Ön tudja, hogy a megyesi zsidóság vallásos. Nem fogok-e majd szemrehányást kapni, hogy „tréfé“ intézmény részére kértem tőlük pénzt?

—Megnyugtatom, hogy a kolozsvári menza egy megbízható zsidó gondnoknál ellenőrzése mellett szigorúan kóser konyhát vezet és a diákok kötelesek a menzán minden rituális előírást betartani. Bizonyára ezt vették tekintetbe a vallásos zsidó rétegek, amikor a menza támogatását még a múlt évben vállalták. Különben is a menza tagjainak nagy része ortodox szülők gyermeke, akik önmaguktól is szűlő helyeznek a vallási előírások betartására.

Surányi doktornak ez a felvilágosítás az utolsó kételyeit is elmossa. Bucsuzásul cserében ő maga nyugtat meg engem:

— Biztos lehet benne, hogy meg lesz a kért összeg.

Csak sebtében kiszakított részletei ezek egy szervező körútnak. De ki tudná felsorolni mindazokat, akik szívük teljes melegevel szentelnek időt és pénzt a zsidó diákság támogatására. Hiszen ebben a munkában nincsen különbség az erdélyi zsidóság között, amelyek kollektív akarata záloga annak, hogy a kolozsvári zsidó menzát ezekben a nehéz napokban sem fenyegeti veszély.

Dávid Golder

A szegény zsidófiúból lett nagystílusú bankár életének regénye fölemelkedéstől bukásáig. Irene Nemirovszky regénye egyike az utóbbi évek legnagyobb sikerű könyveinek. Ára füze 136 lej. Ára kötve 204 lej. Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

HI

Az UJ KELET
bánsági z
Főszerkesztő
Felelős szerk
Bukares
Hátszegi Ern
Cikkeink utánn
megjelölésé

— KIK KAPT
ARUSITASI KO
böl jelentik: A
sága kiadta a doh
amelyben a köve
tek vidékünk: 2.
Banca Comert
Moldovei (Jasi).
(Timisioara). 5.
Mare).

— Változékony
pestről jelentik:
időjárásprognózi
zékony időjárás
esővel, vagy zivara
re is kiterjedő le
sebb és legalább
időjárás valószin
sel. A hőmérséklet
23 fok Celsius.

— Megnyit a
határidőforgalma
gabonatorzsde v
piacot teljes ter
A fedezésű szükség
telés óta a beshz
kint 18, a rozstot 8

— Hatalmas vihar
országban. Párizs
cia partvidéken é
hatalmas vihar d
több vitorlás lux
sáért aggodnák, a
kikötőbe menekül

— Leszerelünk
Valószínű, hogy a
tengerészete köz
most felavatott A
második példányá

Zsidó kórház-sz
Hogy családjá

— Eltitkolt
aranyér, pedig ma
tudomásu, hogy
Haemorsan kup, v
ható a gyógytára

— Nappal vég
Pozsonybol jelent
kávéházban nem
A katonazenekar
jött a tulajdonos
ajánlata, amely
csere nagyszerűn
napján a kávé b
hogy naponta né
spórol s amellet
olyan jól játszik.

a vendégek is e
ták, annál nagy
dálkozása, hogy
vendégek kezdene
ból. Napról-nap
nagy kávéházban
nótórus törzsven
már több volt, n
nos szó nélkül
zett egyik törzsv
kérdés, miért
„Hát maga igazá
mondom. A zel
bírósgági végreh
este karmester“.
uj zenekar játsz
dégek is mind vi

— Házasság. 9
Pál augusztus 9
kötöttek. Minder

— Fölvétel az
leánygimnázium
hitközség négy
náziumban az 1
lentkezések foly
lák bármely osz
deközök a fölve
később augusztu
nyujtsák be az
Melléklendő ok
újraoltási és ál
nyok. Az intéze
lesek fölvételi k
tig benyujtani.
szeptember 3. A
gálatok ideje s
nemű felvilágos
az iskola igazga
léklendő.

HIREK

Ar UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Str. Cobălcescu 54.
Cikkeink utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

KIK KAPTAK MEG A DOHÁNY-ARUSITÁSI KONCESSZIÓT. Bukarestből jelentik: A Monopól vezérigazgatója kiadta a dohányárusitási koncessziót, amelyben a következő intézkedések részesültek vidékenként: 1. Banca Marmorosch. 2. Banca Comertului Craiova. 3. Bancac Moldovei (Jasi). 4. Banca Timisoarei (Timisoara). 5. Casa Noastră (Satu-Mare).

Változó időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint egyelőre változó időjárás várható, egyes helyeken esővel, vagy zivattal és a keleti részeken is kiterjedő lehűléssel. Később csendesebb és legalább is átmenetileg száraz időjárás valószínű, hőmérsékletemelkedéssel. A hőmérséklet Budapesten ma délben 23 fok Celsius.

Megnyitja a berlini gabonatözsde határidőforgalmát. Berlinből jelentik: A gabonatözsde vezetősége a határidőpiacot teljes terjedelmében megnyitotta. A fedezési szükséglet élénk volt. A szünetelés óta a beshhangulat a búzát tonnáknál 18, a rozst 8 márkával lenyomta.

Hatalmas vihar dühöng Dél-Franciaországban. Párizsból jelentik: A délfrancia partvidéken és a Golfe du Lion felett hatalmas vihar dühöng. Tíz haláshajó és több víziórás luxusyacht utasainak sorsát agódnak, akik nem tudták idejében kikötőbe menekülni a vihar elől.

Leszerelünk! Londonból jelentik: Valószínű, hogy az Egyesült Államok hadi tengerészete közelebből megépíteti a most felavatott Acroon óriásléghajó-típus második példányát is.

Zsidó kórház-sorsjegyvet vegyen. Hogy családjával boldog legyen!

Eltitkolt betegség legtöbbször az aranyér, pedig ma már nem titok, sőt köztudomás, hogy hatásosan gyógyítja a Haemorsan kup, vagy kenőcs. Olcsón kapható a gyógyszertárakban.

Nappal végrehajtó, éjjel karmester. Pozsonyból jelentik: A pozsonyi Vigadó-kávéházban nemrég katonazene játszott. A katonazenekar drága volt és így kapóra jött a tulajdonosnak egy polgári zenekar ajánlata, amely sokkal olcsóbb volt. A csere nagyszerűnek bizonyult. A premier napján a kávéház boldogan állapította meg, hogy naponta néhány száz koronát megspórol s amellett az új zenekar legalább olyan jól játszik, mint a katonabanda. Ezt a vendégek is egyöntetűen megállapították, annál nagyobb volt a tulajdonos csodálkozása, hogy a kitűnő zene ellenére a vendégek kezdenek kimaradni a kávéházból. Napról-napra kevesebb ember ült a nagy kávéházban, sőt legutóbb már a nótórus törzsvendégek is kimaradtak. Ez már több volt, mint amennyit a tulajdonos szó nélkül kibírt. Az uccán találkozott egyik törzsvendégével, akitől megkérdezte, miért maradt ki a kávéházból. „Hát maga igazán nem tudja. Akkor megmondom. A zenekar karmestere egy — bírósági végrehajtó. Nappal végrehajtó, este karmester”. A következő elsején már új zenekar játszott a kávéházban. A vendégek is mind visszajöttek.

Házasság. Früchter Mancsi és Feiler Pál augusztus 9-én Brassóban házasságot kötöttek. Minden külön értesítés helyett.

Fölvétel az oradeai ort. zsidó fiu- és leánygimnáziumba. Az oradeai ort. izr. hitközség négy osztályú fiu- és leánygimnáziumban az 1931—32 tanévre szóló jelentkezések folyamatban vannak. Ez iskolák bármely osztályába beiratkozni szándékozó a fölvétel iránti kérelmeket legkésőbb augusztus hó 15-ig föltétlenül nyújtsák be az iskola igazgatóságához. Mellékelendő okmányok: iskolai, születési, utraoltási és állampolgársági bizonyítványok. Az intézet régi növendékei is kötelesek fölvételi kérelmüket a jelzett időpontra benyújtani. A rendes tanítás kezdete szeptember 3. A javító és fölvételi vizsgálatok ideje szeptember 1., 2. Mindenemü felvilágosítással készséggel szolgál az iskola igazgatósága. Válaszbélyeg mellékelendő.

Hétnapos tüntető sztrájkot rendeznek az arab lapok

Palesztinában a kormány erélyes intézkedései nyomán lényegesen enyhült a feszültség

A kolóniák fegyverraktárai a kormány védelme alatt. Egnapos soffőr-sztrájk

sokkal jobban fel van készülve, mint 1929-ben.

A kolóniák fegyverraktárai

Jeruzsálem, augusztus 10. Az utóbbi időkben az arab nacionalista sajtó és arab politikai körök élesen támadták a kormányt, mert megtűri a zsidó kolóniákban a lepecsételt fegyverraktárakat. A palesztinai kormány a napokban hivatalos közlést adott ki, amelyben elmondja, miért volt szükség ezeknek a fegyverraktáraknak a felállítására. A kormány a zsidók önvédelme szempontjából helyesnek tartja a fegyverraktárakat és nem kíván ezen az intézkedésen változtatni, annál kevésbé, minthogy ez teljesen megfelel a kormány politikájának. Az arab sajtót pedig a kormány figyelmezteti újól is, hogy hagyjon fel a fegyverraktárak elleni heccelődéseivel, mert különben erélyes rendszabályokat léptet életbe az arab lapok ellen.

Enyhült a feszültség

Jeruzsálem, augusztus 10. A kormány kommunikéi sokban hozzájárultak a feszült atmoszféra enyhítésére. A kormánynak az a kijelentése, hogy minden eshetőségre el van készülve és hogy urala a helyzetnek, nagyon megnyugtatta a közönséget.

Az amerikai zsidók egy delegációja, amelyet Alter Lewin, továbbá Löwenstein, Kauffmann és Hattenbaum rabbik vezettek, felkereste Knabesque amerikai konzul társaságában sir John Chancellor palesztinai kormányzó. A bizottság kérte Chancellort, hogy vállalja a Mea Searimban élő amerikai zsidók védelmét. A kormányzó kijelentette, hogy a zavargások kitérésétől nem kell tartani. Ha azonban mégis történnének zavargások, a kormány erre az esetre teljesen felvan készülve.

Később megjelent a kormányzónál Kook főrabbi is, aki hosszabban tartózkodott a kormányzó irodájában. A főrabbi és a legfőbb hivatali személyiség együtt tanácskoztak meg a rend fenntartását és a zsidó kolóniák védelmének kérdéséről.

Az arab lapok sztrájkolnak

Jeruzsálem, augusztus 10. A vezető palesztinai arab újságok, közöttük az Al Jemea al Arabia, a Felestin és az Al Hayat közlik, hogy a Young kormányelnök által kilátásba helyezett sajtó-ellenes rendszabályok miatt augusztus 15-től

kezdvé hét napon át beszüntetik megjelenésüket.

A héber lapok egybehangzóan megállapítják, hogy ezidő szerint semmi ok nincs a nyugtalanságra. A közrendet aligha fogják megbontani. Még a revizionisták lapja is, a Haam, amely állandóan kritizálta a kormányt, kijelenti, hogy a palesztinai kormány nem akarja a zavargásokat, tehát nem is lesznek zavargások.

Egnapos soffőr-sztrájk

Jeruzsálem, augusztus 10. Augusztus 6-án, csütörtökön Palesztina soffőrjei huszonnégy óras sztrájkot rendeztek. A sztrájk áttért Jordániára is úgy, hogy Jeruzsálem és Amman között az összeköttetés megszakadt. Zavargásokra azonban sehosem került sor.

A palesztinai kormány összehívta a kereskedelmi kamara, a soffőrök és az autótulajdonosok képviselőit, hogy az utolsó pillanatban akadályozza meg egy tartósabb sztrájkot. A kormány intervenciójára a sztrájkban érdekeltek elhatározták, hogy tüntetésül huszonnégy óras sztrájkot rendeznek, a további sztrájkjól azonban elállottak.

Dinamiterénylet egy vonat ellen

Minden valószínűség szerint a népszavazással kapcsolatos eseményekhez és forradalmi hangulatokhoz szorosan hozzátartozik az a merénylet is, melyet egy vonat ellen követtek el, minden valószínűség szerint — a kampókeresztesek. A merénylet a Halle-berlini vasúti vonalon történt a bramkuburgi Juterberg közelében. A vonat 9 kocsját az explozió kivetette a sínekből s több kocsi felborított.

A merénylet következtében 75 utas sebesült meg, köztük ötven súlyosan.

A tettesek nyomra vezetőjének a birodalmi vasut 20 ezer márka jutalmat helyezt kilátásba. Nem lehetetlen, hogy a merénylet a hazatérő Brüning és Curtius ellen irányult. A merénylet azonban célt tévesztett, mert Brüning és Curtius ma reggel fél nyolc órakor Orsini Baroni berlini olasz nagykövet kíséretében az anhalti pályaudvaron megérkeztek a német birodalmi fővárosba.

A pályaudvaron rendezavarás nem volt. A tömeg óvációval fogadta az Olaszországból visszatért birodalmi kancellárt és külügyminisztert.

NAPROL-NAPRA

*

Janette Macdonald amerikai filmszínésznő Párizsba érkezett és megcáfolta azokat a híreket, hogy egyik európai uralkodóhoz női tagja revolvért fogott volna rá s életét veszélyeztette volna.

*

Walker newyorki polgármester dr. Schröderer newyorki közegészségügyi tanácsos és a polgármesteri magántitkár kíséretében ma reggel a Norddeutscher Lloyd Bremen nevű luxusgőzösén megérkezett Bremerhavenbe.

*

A londoni West Ham kerület engedélyt kapott arra, hogy néhány utvonalon öntöttvas utburkolatot fektessenek le. Az új utburkolatot először a Nottingham grófságbeli Stanton vasművei környékén próbálták ki, még pedig kitűnő sikerrel. Megállapítást nyert, hogy az utburkolat a legintenzívebb forgalom s a legnagyobb megterhelések mellett is majdnem korlátlan tartóssága, a közlekedés rajta rázkódásmentes és ugyszólván zajtalan. A járművek csuszását rovátkás felületű vaslapok zárják ki.

*

Bastianielli római szenátor, 70 éves sebészprofesszor sikerrel letette a pilótavizsgát. Vidékre hívás esetén, ha sürgős műtetre lesz szükség, repülőgépen indul utra s maga akarja vezetni a gépet.

*

Csaknem valamennyi londoni színház végigjátssa a nyarat. A színházak a kánikula ellenére nagy látogatottságnak örvendenek. Az operettszínházakon kívül kitűnően megy a Cambridge-színház, ahol az Angliai Erzsébet sorozatos előadásai futnak.

A soffőr-sztrájk ellen

A beszélgetésről hivatalos kommuniké adtak ki, amelyben ismertették a kormánynak a készülő soffőr-sztrájk esetén való rendelkezéseit is. A kommuniké kiemeli, hogy nem fogják tűrni a sztrájkban részt venni nem kívánó elemek terrorizálását. A sztrájk alatt semmiféle adó és illeték-kezdve nem ad a kormány. A kormány egyébként vállalja azoknak a személyeknek a védelmét, akik rendes foglalkozásukat akarják ellátni és elvárja, hogy a soffőrök az autótulajdonosok egyesületi nem fognak gazdasági egy sztrájkhoz, amelynek semmi haszna és célja és amely csak gazdasági veszteségeket idézhet elő, valamint a zavargások kitérésének veszedelmét rejti magában.

A lázító sajtó ellen

M. A. Young, a Palesztina-kormány elnöke, magához kérte a Palesztinában megjelenő összes napilapok szerkesztőit. Előbb az arab lapok munkatársával tárgyalt, majd külön a zsidó lapok képviselőivel. Young figyelmeztette a lapokat, ne hogy folytassák lázító cikkeiket. A zsidó lapok képviselőit külön felszólította, hogy ne vádolják a kormányt azzal, hogy az arabokat támogatja a támadások előkészítésében, mert ez semmiképpen sem felel meg a tényeknek. Végül felkérte a kormány nevében a sajtót a következő nyilatkozat közzétételére:

„A kormány teljes mértékben urala a helyzetnek és a zavargások elnyomására

— Nemzetközi ezüstkonferenciát akarnak egybebíjni. Londonból jelentik: Valószínűnek tartják, hogy Ottawába nemzetközi ezüstkonferenciát fognak összehívni, amelyen az ezüst viszonyát a aranyhoz egyhuzad értékben stabilizálják s vissza fogják állítani a bimetalizmust.

— Gorkij kommunista operalibrettőrt. Moszkvából jelentik: Maxim Gorkij elfogadta a moszkvai állami színház ajánlatát, hogy librettót írjon Sapori zeneszerző „Narodogozen” és „Bolsevik” című operáihoz.

— Fej-, váll- és ágyékrheumánál, idegfájásoknál, szagatásnál és zsabánál a természetes Ferenc József keserűvíz rendkívül hasznos háziszser, mely kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztőesatornát jól kitisztítja. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi Ferenc József viz gyors és biztos hatása, kitűnő gyomor- és béltisztító szer. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerterekben, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Detektívekkel ellenőrzetik a magyar pengőkitvitelt. Budapestről jelentik: A pengőkitviteli tilalom és az új devizarendelet szükségessé tették a budapesti főkapitányságon új ügyszólvány szervezését, amelynek a rendelet ellen vétők szemmel tartása és leleplezése a feladata. Az új ügyszólvány detektíveinek egy része a határállomásokon már megkezdte működését.

— Tenyészállatokat vásárol a szovjet. Londonból jelentik: Oroszországi igarejéből és húslelmzéséből 15 millió ló és 20 millió szarvasmarha hiányzik. Hír szerint a szovjet külföldi tenyészállatvásárlásokkal nagyszabású fejlesztő akciót akar indítani az állatállomány növelésére.

— Merényletet követtek el a párizsi örmény metropolita ellen. Párizsból jelentik: Az örmény templomban a metropolita ellen revolveres merényletet kíséreltek meg. A merénylő hét lövést adott le a főpapra, aki azonban sértetlen maradt. Egyik lövés egy papot megsebesített. A merénylőt letartóztatták.

— Megnyitja a nemzetközi diákkongresszus Színájában. Tegnapi nyit meg Színájában a nemzetközi diákkongresszus, amelyen 34 nemzet képviselőiben 230 delegátus jelent meg. A kongresszuson Károly király is képviseltette magát Condeescu tábornokkal. Saurin francia delegátus nyitotta meg a kongresszust, amelyet Chirutescu közoktatásügyi vezérigazgató, a kormány, Jonescu színajai primár, a város nevében üdvözölt, majd Cuza Gheorghie képviselő fejezte ki a diákság köszönetét az uralkodó iránt, aki mindig szívén viseli a román diákság ügyét. A delegátusok tegnap este Bukarestbe utaztak, ahol ma a kongresszust folytatták.

— Új szigeteket fedezett fel a Malgini orosz jégtörő gőzös. Londonból jelentik: A Malgini jégtörő tudományos expedíciója a Ferenc József földtől nyugatra új szigeteket fedezett fel.

— Ezredéves temetőt tártak fel az esztergomi Dunaparton. Pozsonyból jelentik: Esztergom Basaharc nevű külvárosában, a Dunaparton ásás közben egy Szent István korabeli temetőt tártak fel. A sírokban férfi, női és gyermekcsontmaradványokat, nyitott bronzgyűrűket, bronzkarikákat, üvegalárisokat, átfurt szarvas fogakkal, csiholó acél kovával és favekretet találtak. Az érdekes régészeti lelet tudományos körökben nagy érdeklődést keltett.

léma meg- ániába

fi látogatásáról

Oroszországgal a helmi kapcsolatot és kötetést is. Ennek célja Bulgária szomszagos nagyobb mértékben lesz arról is, hogy Görögország között létesüljön, amely nének és amely terán keresztül vezetne kéltő hírek hivatalos elnek.

e Jabo-

vözlő beszédet és így

ő cionista vagy és. Kívánom tehát ne fordulsz, mindenütt Mert a te vereséged győzelmével.

voltak ugyan diplomagóság és határozot-

a, a cionista ekzekutor a reszortokat a ztanám ki: a politianra bizám, azzal a jjon két munkatársák ott a hibáitól. A munkát Ussischkin-elléje is let tarásem nem engedék, hogy fölösleges nyilatkoiban és írásban való munkát Jabotinszkynek az ő érvényesülési nevezném a nevelésbber jobb kultura referen- jobba lenne, ha ugyssischkin, valamint gy fiatalabbak lenné-

tán összegben és megállapodtunk,

zégycnt vallani az gy a medgyesi zsi-fogok-e majd szemgy „tréfe” intézn tőlük pénzt?

hogy a kolozsvári zsidó gondnoknő szigoruan kóser diások kötelesek aális előírást betarvettek tekintetbe a k, amikor a menza mult évben vál- a menza tagjainak szülők gyermeke, sulyt helyeznek a artására.

k ez a felvilágosi- it is elmossa. Bu- naga nyugtat meg

ne, hogy meg lesz

zakitott részletei rutnak. De ki tud- okat, akik szívük elnek időt és pénzt gátására. Hiszen hincsen különbség között, amelynek kga annak, hogy zát ezekben a ne- nyegeti veszély.

older

lett nagystíld nye fölemelkedé- ne *Nemirovszky* többi évek legna- könyveinek 136 lej, 204 lej. LET könyvosztá-

